

Шлях насустрач

ДЫПЛАМАТЫЯ — ПРАЗ ЧАЛАВЕЧЫЯ СТАСУНКІ

Няма беларусаў без мовы, культуры, песні, абрадаў і звычаяў, — лічыць польскі беларус Ян Сычэўскі

Гродзенскім дзяржаўным універсітэце імя Янкі Купалы адбылася ўрачыстая прэзентацыя зборнікаў матэрыялаў міжнароднай навуковай канферэнцыі «Шлях да ўзаемнасці» — з нагоды 20-годдзя гэтага форуму, прысвечанага пытанню і праблемам беларуска-польскага памежжа ў галінах гісторыі, культуры, філалогіі, этнаканфесійных адносін, у сферах эканомікі і турызму... Арганізатары канферэнцыі — апарат Упаўнаважанага на справах рэлігіі і нацыянальнасці Беларусі, Гродзенскі аблвыканкам, грамадскае аб'яднанне «Саюз палякаў на Беларусі», Беларускае грамадска-культурнае таварыства ў Польшчы, ГРДУ імя Янкі Купалы і кафедра беларускай філалогіі ўніверсітэта ў Беластоку.

Галоўным, так бы мовіць, «віноўнікам урачыстасці» стаў старшыня Беларускага грамадска-культурнага аб'яднання ў Польшчы Ян Сычэўскі. На пачатку сустрэчы навукоўцаў суседніх краін наместнік старшыні Гродзенскага аблвыканкама Ігар Жук зачытаў вышаванне Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі спадару Сычэўскаму з нагоды яго 75-гадовага jubілею.

Шчыра падзякаваўшы за вішаванні, Ян Янавіч адзначыў: — Я невыпадкова з'яўляюся старшынёй Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Бо вельмі люблю сваю родную мову, родную культуру. І вельмі-вельмі люблю сваю этнічную Радзіму — Рэспубліку Беларусь.

— Спадар Ян, дзе карані гэтай любові? — Калі я рос у беларускай вёсцы на Беластоцчыне, то поўнай сям'янасці беларуса не меў. І калі паступаў у школу (педагагічны ліцей у Бельску-Падляскім, дзе паралельна былі класы польскай і беларускай), то спачатку бараніўся ад прапановы настаўніка Яна Скапа ісці ў беларускі клас. Чаму? Таму што ў пачатковай школе я беларускай літаратуры мовы не спазнаў.

Мая родная мова — не літаратурная беларуская мова, а гаворка беларуская. І я толькі цяпер даведаўся, што мова, на якой размаўляюць мае суродзічкі да гэтай пары ў майё вёсцы — гэта афіцыйная дзяржаўная мова Вялікага Княства Літоўскага. Гэта так званая старабеларуская мова. Статуты Літоўскія, якія я маю і чытаю, напісаны на майё «вясковай» мове. Не на літаратурнай беларускай, а на майё. І адтуль гэтая любоў да Беларусі.

— Як ацэньваеце 20-гадовы «Шлях да ўзаемнасці»?

— Наша навуковая канферэнцыя «Шлях да ўзаемнасці» ўжо таксама традыцыйны фестываль польскай і беларускай песні «Беласток — Гродна» — вынік спольных намаганняў, актыўных дзеянняў і ўсяго таго, што звязана з добрай волі ў адносінах паміж суседнімі дзяржавамі і паміж нацыянальнымі меншасцямі: польскай у Беларусі і беларускай у Польшчы. Не існуе поўных ведаў, а тым больш у грамадскім жыцці. І рэчаіснасць часта складаецца не з таго, што з'яўляецца аб'ектыўнай праўдай, а з поглядаў асобных людзей. А там, дзе ёсць недахоп ведаў, узнікаюць рознага тыпу тэорыі, якія не маюць нічога агульнага з сапраўднымі фактамі. І тады выкарыстоўваюцца дэдукцыя ад праўды меркаванні ў дачыненні да іншай дзяржавы, нацыі, канфесіі. У выніку замест гарманічных адносін — фальшывыя стэрэатыпы, якія служаць падставай да таго, каб некарэктна ставіцца да асобных людзей, а часам нацыі ці канфесіі.

Сужыццё дзяржаў, нацыяў, як і стасункі ў сям'і, паміж суседзьмі — з'ява дынамічная. І гэтыя працэсы увесь час мяняюцца — бываюць лепшымі, бываюць горшымі. Так і адносіны паміж Польшчай і Беларуссю не заўсёды з'яўляюцца ідэальнымі. І таму вельмі важна вырашыць з нашага жыцця ўсялякія фальшывыя, шкодныя стэрэатыпы. Вось чаму наша задумка па арганізацыі міжнароднай навуковай канферэнцыі «Шлях да ўзаемнасці» была вельмі слушнай. На працягу гэтых гадоў мы назапасілі шмат матэрыялаў навуковага характару, якія датычацца гісторыі, культуры, мовы, літаратуры, этнаграфіі, сучаснага жыцця. І вельмі важна, што яны розныя не толькі на сям'янасці двух народаў, дзвюх нацыяў на памежжы, але і запатрабаваныя ў шырокім міжнародным маштабе, у іншых краінах, у вялікіх бібліятэках свету. Між іншым, некаторыя гадоў таму да нас звярталася бібліятэка з Нью-Ёрку, каб атрымаць матэрыялы канферэнцыі «Шлях да ўзаемнасці».

Таксама трэба сказаць, што на эмацыйную сферу добрасуседства вельмі ўплыву маюць прэзентацыі культуры польскай і беларускай меншасці. Бо такім чынам мы глыбей пазнаем адзін аднаго, паказваем самае прыгожае ў жыцці народаў. — Якія праблемы ўзнікаюць на «шляху да ўзаемнасці»? І якія набыты з'явіліся, пакаль вы крочылі па гэтым шляху? — Думам, галоўныя набыткі — у мэтанакіраваных дзеяннях па захаванні і паглыбленні паўчужыя нацыянальнай тоеснасці беларусаў Беластоцчыны і ўсёй Польшчы. Таму што няма беларусаў без мовы, культуры, песні, родных абрадаў, звычаяў. У гэтым напрамку мы працуем, і ёсць істотныя вынікі. Напрыклад, цяпер у школах Беластоцчыны 3,5 тысячы дзяцей і моладзі вывучаюць беларускую мову як сваю родную.

Праблема ў тым, што калі паловы навукоўцаў беларускага паходжання беларускую мову не вывучаюць. Бацькі, якія хочучы, каб іх дзіця вывучала мову як родную, павінны звярнуцца з заявай да дырэктара школы. Аднак гэта хочучы рабіць далёка не ўсе.

Судзімае тым, што срод п'сьменнікаў і пастаў Белароччыны вылучылася менавіта беларуская літаратура. Гэта адзіная літаратура срод усіх нацыянальных меншасцяў у Польшчы, што ўвайшла ў сусветны кантэкс, перакладаецца на многія замежныя мовы і такім чынам трапіла да сусветнай супольнасці. Зноў жа, каб не было празмернай радасі, мушу сказаць, што больш-менш нармальна

сітуацыя з пачуццём нацыянальнай тоеснасці захоўваецца толькі ў традыцыйных беларускіх вёсках. Хоць і там ёсць тэндэнцыя пераходу на польскую мову, каб не пасыпаць дзяцей на вывучэнне беларускай мовы як прадмета. Больш драматычная сітуацыя складаецца ў гарадах, бо там якраз вельмі хутка наступае асіміляцыя нашага беларускага асяроддзя. Факты сведчаць, што ў Беластоку, які налічвае каля 300 тысяч жыхароў, каля 30 працэнтаў — беларусы, я ў гэтым абсалютна ўпэўнены. Але ў Беластоку беларуская мова працягваецца вельмі рэдка, амаль зусім не існуе. У адзін дзень садуку, дзе выхавальнікі вядуць працу на беларускай мове, усю 40 дзяцей. А калі гаварыць пра школы, дык там усю каля 20-30 чалавек вывучаюць беларускую мову як родную.

Калі казаць пра пазітыўныя правы, то варта адзначыць, што мы праводзім шмат культурных мерапрыемстваў — штогод каля 60 рознага тыпу фестываляў, канцэртаў, якія карыстаюцца вялікай папулярнасцю. Напрыклад, апроч фестываля «Беласток — Гродна», свята «Беларускае Купалле», агульнапольскай прэзентацыі культуры нацыянальных меншасцяў, штогод праходзіць фестываль «Беларуская песня». Па традыцыі на заканчэнне ўсе ансамблі, выканаўцы (іх заўсёды пад 300 чалавек, у тым ліку адзін-два калектывы з Беларусі) выходзяць на сцэну і разам выконваюць беларускую песню «Любоў наш край, старонку гэту». І ў гэты час, без каманды, усе людзі — некаторыя тысяч чалавек — устаюць, спяваюць разам.

Цяпер у школах Беластоцчыны 3,5 тысячы дзяцей і моладзі вывучаюць беларускую мову як сваю родную.

Але гэта, я б сказаў, толькі вонкавая правая, таму што пераважная большасць гэтых людзей у хаце, у сваіх сям'ях наогул не размаўляюць па-беларуску. Як і многія беларусы не размаўляюць на беларускай мове ў Беларусі.

Думам, гэтая драма, калі так можна сказаць, нашага беларускага асяроддзя на Беластоцчыне будзе пакрысе перамогай. Мы маем і такія правы беларускасці, калі многія маладыя беларусы арганізуюць калектывы, якія спяваюць на роднай мове. Ды і некаторыя дарослыя хочучы вывучаць сваю беларускую мову. Кафедры беларускай філалогіі ёсць ва ўніверсітэтах Беластока і Варшавы. Усё гэта спрыяе умацаванню беларускага этнасу.

Хачу зазначыць, што Беларусь заўсёды імкнецца падтрымліваць беларускае асяроддзе ў Польшчы. Асабліва радуе, што створаны Культурны цэнтр Беларусі ў Польшчы, які падтрымлівае нас і арганізацыйна, і фінансава. Мы ўдзячныя за дапамогу таксама Апарату Упаўнаважанага на справах рэлігіі і нацыянальнасці Беларусі, Міністэрству культуры і Міністэрству адукацыі, Гродзенскаму аблвыканкаму. У нас выдатныя адносіны, а асабіста для мяне значаўца ў Беларусі — заўсёды душэўнае свята.

Барыс ПРАКОПЧЫК

Чытачы «Звязды» звярнулі ўвагу на матэрыялы з Літвы, падрыхтаваныя Вітаўтасам Жэймантасам. У яго публікацыях расказваецца пра найбольш цікавыя для беларусаў падзеі, што адбываюцца ў суседняй краіне. Днямі МЗС Літвы акрэдытаваў В. Жэймантаса ў якасці карэспандэнта «Звязды». Пасведчанне яму ўручыў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы Уладзімір Дражын. Прапануем чытачам чарговы матэрыял нашага калегі.

У Вільнюсе згадваюць музей Луцкевіча і спадзяюцца на яго вяртанне

У Вільнюсе па ініцыятыве Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літве прайшоў шэраг мерапрыемстваў, прысвечаных 20-годдзю ўстанавлення дыпламатычных адносін паміж Рэспублікай Беларусь і Літоўскай Рэспублікай. Грамадскасці Літвы пра гэта было загадаў паведамлена: сур'ёзны грамадска-палітычны часопіс «Гайрэс» («Вехі») апублікаваў вялікае інтэр'ю пасла Рэспублікі Беларусь у Літве Уладзіміра Дражына «Літву і Беларусь збліжае агульная гісторыя і магчымасці супрацоўніцтва».

Мерапрыемствы, прысвечаныя гэтай гадавіне, пачаліся ў Вільнюскаму педагагічным універсітэце. Тут, у аўдыторыі імя Францыска Скарыны, упрыгожанай не толькі бістам славуэтага беларускага асветніка і кнігавыдаўца, але і адмысловымі беларускімі карункамі, прайшоў «круглы стол» — «Ад мінулага да будучыні: Беларускі музей імя Івана Луцкевіча». У пасяджэнні ўзялі ўдзел беларускія і літоўскія эксперты, прадстаўнікі грамадскасці, журналісты. Прысутных павіншавалі рэктар універсітэта, акадэмік Альгірдас Гайжучіс, а таксама дэкан філалагічнага факультэта, прафесар Гінтаўтас Кундротас.

Пасол Рэспублікі Беларусь у Літве Уладзімір Дражын падзякаваў Вільнюскаму педагагічнаму універсітэту, які шмат робіць для падрыхтоўкі настаўнікаў для беларускіх школ, у вывучэнні беларускай культуры і літаратуры, якая раней працівала ў Вільнюсе. Ён падкрэсліў важнасць супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Літвой, сказаўшы, што аснова гэтага супрацоўніцтва — у развіцці эканамічных адносін. Уладзімір Дражын аб'явіў і рэкордныя вынікі: тавараабоарт паміж Беларуссю і Літвой дасягнуў 1,2 млрд долараў.

Віленскі беларускі гісторыка-этнаграфічны музей імя Івана Луцкевіча, вядомы таксама як Беларускі музей у Вільні, быў заснаваны на базе прыватнай калекцыі беларускага этнографа і археолага Івана Луцкевіча, а таксама Іваных матэрыялаў.

У ім былі прадстаўлены і іншыя рэгіёны Беларусі. На першым этапе сваёй гісторыі музей уяўляў сабой прыватную калекцыю беларускага вучонага і палітычнага дзеяча Івана Луцкевіча. У 1921 г., ужо пасля смерці свайго заснавальніка, музей адкрыўся для наведвання ў будынку былога базіліянскага манастыра. Першым яго дырэктарам быў Антон

Луцкевіч, брат Івана. У гэты час музей дзейнічаў як публічная ўстанова, дзе пастаянна працавалі некаторыя чалавек. Ён размяшчаўся ў тым жа будынку, у якім знаходзілася Віленская беларуская гімназія. Музей меў 5 экспазіцыйных залаў, архіў і бібліятэку, у якую ўвайшлі бібліятэка І. Луцкевіча, частка бібліятэкі Е. Раманава і ўся бібліятэка Б. Даніловіча (больш за 14 тыс. тамоў). Захоўваліся калекцыі археалогіі, сфрагістыкі, нумізматыкі, медалёў і крыжоў, слупчкіх паясоў, дываной і іншых вырабаў няўскайскай, гродзенскай і слупкай мануфактур,

ліквідаваны. Сёння яго калекцыі знаходзяцца ў Нацыянальным і Мастоцкім музеях Літвы, у бібліятэцы Акадэміі навук Літвы, у Гістарычным архіве Літвы. Некаторыя прадметы захоўваюцца ў Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусь, Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь, Прэзідэнцкай бібліятэцы Рэспублікі Беларусь, Беларуска-літоўскай архіва-музейнай літаратуры і мастацтваў. Калекцыя ўдаістыкі трапіла ў Маскву. Удзельнікі «круглага стала» выказалі надзею, што ў Вільнюсе зноў будзе заснаваны Беларускі музей.

У Вільнюскаму педагагічным універсітэце адбылося таксама адкрыццё фотавыстаў беларускага фатографа Леаніда Касабуцкага «Грунвальдская бітва».

Увечары ў гарадской Ратушы ўшаноўвалі памяць славетных беларускіх братоў Івана і Антона Луцкевічаў — заснавальнікаў Беларускага музея ў Вільнюсе. Акрамя таго, у Ратушы адбылася прэзентацыя кнігі Віктарыі Мурашэнка «Я не магу не любіць цябе» пра першага кіраўніка беларускай дыяспары Літвы Львана Мурашку. Была прадстаўлена і экспазіцыя з фондаў прыватнай калекцыі Людвігі Вітушы. Мерапрыемствы завяршыліся канцэртанам ансамбля салістаў Беларускай дзяржаўнай філармоніі «Класік Авангард» пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь Уладзіміра Байдава.

Вітаўтас ЖЭЙМАНТАС, уласны карэспандэнт «Звязды» ў Літве. Фота аўтара.

ТЫТУНЁВАЯ ФАБРЫКА «НЁМАН» ПРАВЯДЗЕ МАДЭРНІЗАЦЫЮ НА 11 МІЛЬЁНАУ ЕЎРА

«Брытыш Амерыкан Табака» і Гродзенская тытунёвая фабрыка «Нёман» запускаяць новы інвестыцыйны праект на 11 мільянаў еўра. 5,5 мільёна выдаткоўвае замежнае прадпрыемства, і столькі ж — фабрыка «Нёман». Грошы пойдучы на новае абсталяванне для тытунёвай фабрыкі па выпуску цыгарэт фарматаў «Contract King Size» і «Super Slims».

Дзякуючы падобным праектам, ідзе актыўнае развіццё ўсёй тытунёвай галіны рэспублікі. Партнёрства «Брытыш Амерыкан Табака» і «Нёмана» каштуе не толькі прыцягненнем замежных інвестыцый на беларускі рынак, але і магчымасцю перанесці лепшы досвед аднаго з сусветных лідараў у вытворчасці тытунёвых вырабаў. — мяркую Мікалай КАЛАМЫС, наместнік старшыні канцэрна «Белдзяржхарчпрам».

Усё гэта з 10 гадоў партнёрства «Брытыш Амерыкан Табака» інвеставала ў мадэрнізацыю вытворчай базы тытунёвай фабрыкі «Нёман» больш за 8,5 мільёна еўра.

— Нягледзячы на складанасці, з якімі нам прыйшлося сутыкнуцца ў 2011 годзе з-за нестабільнай сітуацыі ў эканоміцы, кампанія «Брытыш Амерыкан Табака» прыняла рашэнне аб працягненні свайго інвестыцыйнага ўдзелу ў развіцці тытунёвага рынку Рэспублікі Беларусь і пашырэнні партнёрства з «Нёманам», — сказаў дырэктар замежнага прыватнага прадпрыемства «Брытыш Амерыкан Табака Трэйдінг Компані» Павел БАЧАРОУ і адначасна канструктыўна пацізіў дзяржаўных органаў Беларусі: — За гэтыя гады ні разу не ўзнікла сітуацыі, калі мы б не змаглі дасягнуць выгадных дамоўленасцяў.

Іван СТУЖКА.

«ЛЕВЫ» МАРШРУТ КАЛІЙНЫХ УГНАЕННЯЎ

Камітэт дзяржаўнай бяспекі раскрывае сістэму выкідання і вывазу за межы краіны мінеральных угнаенняў. Днямі ў пункце пропуску «Каменны Лог» падчас спробы выезду ў Літву па падрабленых дакументах затрымана калона вялікагрузнага аўтарэспарту з 200 т калійных угнаенняў.

Як паведамляюць у Цэнтры інфармацыі і грамадскіх сувязяў КДБ, размова ідзе пра загадаў распрацаваную схему з удзелам службовых асоб. Угнаенні афармляліся для атрымання гаспадаркамі беларускага аграпрамысловага комплексу і вывозіліся на буйнагабарытным транспарце ў розныя раёны рэспублікі. Падрабленыя дакументы сведчылі, што груз належаў «Уралкалію», а і прадаваўся ў краінах ЕС на кошыце 400-500 долараў за тону. У склад злучанай групы уваходзілі жыхары Віцебскай, Мінскай, Магілёўскай, Брэсцкай абласцей, грамадзяне Расіі і Літвы. Памяшканні з іх 3 тысячамі тону угнаенняў арыштаваны. У розных рэгіёнах краіны падчас вобшыскай канфіскацыі дакументы, якія сведчаць аб намеры маштабнага вывазу мінеральных угнаенняў. Працягваецца работа па выяўленні іншых удзельнікаў злачыннай групы.

Святлана БАРЫСЕНКА.

КРМАШ № 7 (781) ПРыватныя абвесткі. Прадаецца: Казёл зааненскай пароды, 2,5 года, буйны, рахмань. Тэл. 8 0156431405. Дом у в. Браносава Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл. з г/п, 20 сотак, гараж, калодзеж, газ, сад. Тэл. 8 01772 53334.

ЗВЯЗДА КУПОН ДЛЯ БЯСПЛАТНАЙ ПРыватнай аб'явы. ЗАПОЎНІЦЕ РАЗБОРЛІВА, ВЯРАЖЦЕ І ВЫШЛІЦЕ НА АДРАС РЕДАКЦЫІ: 220013 Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А. Тэлефон для дзвядцак 287 17 79.

Хата (магчыма на знос) 7х9х3, «чысты вугал», в. Рэкорд Пётрыкаўскага раёна Гомельскай вобл. Тэл.: 8 033 634 35 36, 8 017 274 53 62. Парсюк, 120 кг жывой вагі, 27 тыс. руб. за 1 кг. Тэл. 8 029 302 32 29. Вулей новы, 16 рам. Тэл. 8 029 182 54 02. Дом у г.п. Крывічы, 60 кв. м, Мядзельскі р-н. Тэл. Велком 476 30 50. Дом пад знос у в. Рэчка Шаркаўскага р-на. Тэл. 8 02154 36 316. Касілка конная сумяшчальная з любым трактарам. Тэл. 8 029 699 80 87. Бочкі жалезныя 200 і 100 л, кацёл для нагрэву вады. Тэл. 8 01596 26 793. Дом у в. Карачынь Любанскага р-на Мінскай вобл. Тэл. 8 01794 46 189. Касілка 2-ротарная новая з дакументамі (Польшча). Тэл. 8 029 292 06 14. Дача ў в. Чарняты Мядзельскага р-на, возера 100 м. Тэл. 80215551233, МТС 7772309. Аднапакаёвая кватэра ў пас. Гарадзішча, Мінскі р-н. Тэл. 80292557358, 8 029 3038126, 8 029 3038305. Для трактара МТЗ-80 размеркавальнік Р80, пракалдка, адводка, для ДТ-75, «Нівы» турбакампрэсары ТКР 8, 5Н1 і ТКР 8, 5 НЗ. Тэл. 8 025 7356438. Парсюк жывой вагой 130—140 кг. Тэл. 8 01772 33277. 2-пакаёвая кватэра, 3/5, Станькава Дзяржынскага р-на, усё выгоды, 35 км ад МКАД. Тэл. 8 029 8540099. Кацёл ацяпляльны КСТ 12-31 квт, новы, ацяпляе да 300 м². Тэл. 8 029 7671112. КУПЛІЮ Трактар, магчыма без уліку, з/ч і аграгаты да яго, с/г аграгаты. Тэл. 8 033 3181016. МЯНІЮ 3-пакаёвую кааператывную кватэру ў г. Гарадок (30 км ад Віцебска, 2 паверх) на Мінску, даплата. Тэл. 8 029 290 07 10.

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 01 января 2012 г. Table with columns: АКТИВ, ПАСИВ, and various financial indicators.

Открытое акционерное общество «БРАНДКО» БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 01.01.2012 млн. руб. Table with columns: АКТИВ, ПАСИВ, and various financial indicators.

Отчет Местного фонда «Центр содействия развитию и предпринимательству Белоозерского сельсовета» об использовании своего имущества за 2011 год. Руководитель: А.В. Объяртель.